

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Серія:
ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Випуск 101

2011

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Випуск 101

Серія:
Педагогічні науки

ВИПУСК 101

Кіровоград – 2011

ББК 74.580
Н-37
УДК 378

Наукові записки. – Випуск 101. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка. 2011. – 408 с.

ISBN 978-966-7406-57-8

Збірник наукових праць є результатом окремих наукових пошуків дослідників теоретичних та методичних аспектів педагогічних проблем.

«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки» внесено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Затверджено постановою президії ВАК України від 16 грудня 2009 р. № 1-05/6.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Радул В.В. – доктор педагогічних наук, професор, (науковий редактор);
2. Величко С.П. – доктор педагогічних наук, професор;
3. Вовкотруб В.П. – доктор педагогічних наук, професор;
4. Кушнір В.А. – доктор педагогічних наук, професор;
5. Мельничук С.Г. – доктор педагогічних наук, професор;
6. Растригіна А.М. – доктор педагогічних наук, професор;
7. Садовий М.І. – доктор педагогічних наук, професор;
8. Філоненко О.В. – кандидат педагогічних наук, доцент (відповідальний секретар).

Друкується за рішенням ученої ради Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 3 від 31.10.2011 р.).

Статті подано в авторській редакції.

ISBN 978-966-7406-57-8

© КДПУ ім. В. Винниченка, 2011.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ ЯК УМОВА ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Алла РАСТРИГНА (Кіровоград)

В статті розглянуто шляхи удосконалення магістерської підготовки студентів мистецького факультету з огляду на специфічні завдання мистецької освіти та особливості професії педагога-музиканта

В статье рассмотрены пути совершенствования магистерской подготовки студентов факультета искусств в опоре на специфические задачи художественного образования и особенности профессии педагога-музыканта

Ключові слова: професійна підготовка студентів магістеріуму, інноваційні підходи, теоретико-методологічні засади, специфіка науково-художнього знання.

Постановка проблеми. Одним із нагальних завдань вищої педагогічної освіти є удосконалення організаційних основ освітньої діяльності й тим самим створення нового, сучасного освітнього простору, що відповідає викликам сьогодення. Реалізація міжнародних зобов'язань України щодо запровадження двоступеневої освітньої структури «бакалавр-магістр» актуалізує необхідність досліджень щодо удосконалення теоретико-методологічного та методичного змісту професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів на рівні магістратури, яка має дійсно відповідати міжнародним тенденціям оновлення, відображати динамізм сучасного соціокультурного життя й наближатись до європейських стандартів.

Вже не підлягає сумніву той факт, що сучасний педагог-музикант, випускник магістеріуму має володіти розвинутою здатністю до рефлексії, завдяки якій він набуває соціальної відповідальності й усвідомленості щодо власної професійної діяльності, досягати високого професіоналізму у володінні не тільки сучасними технологіями й професійними компетенціями, а й методологією та технологіями дослідницької діяльності в галузі мистецької освіти, яка має певні специфічні особливості.

Визначення інноваційних підходів щодо організації магістерської підготовки майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти є *метою* даної статті.

Виклад основного матеріалу. Заявлене ще минулим міністром освіти запровадження зрозумілої на ринку праці ступеневої вищої освіти, що узгоджується з європейським форматом, все ще залишається декларацією. В той час як сьогодення потребує невідкладних заходів щодо удосконалення професійної підготовки магістрів, соціальний статус яких у вітчизняній вищій освіті так і залишився невизначеним, що

БІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ ЧЕРЕЗ ВАЛЕОЛОГІЗАЦІЮ БІОЛОГІЇ У 8-МУ КЛАСІ

Олена ШЕВЧУК (Рівне)

Біологічний аспект валеологічних знань через валеологізацію біології у 8-му класі. У статті розкриваються проблеми формування біологічного аспекту валеологічних знань учнями 8-х класів основної школи у процесі валеологізації біології.

Биологический аспект валеологических знаний через валеологизацию биологии в 8-м классе. В статье раскрываются проблемы формирования биологического аспекта валеологических знаний учениками 8-х классов основной школы в процессе валеологизации биологии.

Ключові слова: біологічний аспект, валеологічні знання, валеологізація біології, 8-й клас, система, атрибутивні ознаки, основна школа.

Постановка проблеми: Актуальність теми зумовлена тим, що не зважаючи на запровадження інноваційних моделей, педагогічних технологій щодо сприяння формування, зміцнення, збереження, відновлення і передачу (ФЗЗВП) наступним поколінням здоров'я здорової особистості, якість валеологічних знань учнів у процесі вивчення біології є низькою у багатьох загальноосвітніх школах. Не зважаючи на плідну роботу всіх учасників навчально-виховного процесу щодо валеологізації багатьох навчальних дисциплін основної школи, формування системи біологічного аспекту валеологічних знань не завжди вдається здійснити на належному рівні.

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідження даної проблеми висвітлюються в роботах таких вчених, як Л.Г. Апанасенко, І.І. Брехмана, М.С. Гончаренко, Н.Н. Мохнач, Т.Є. Бойченко, П.К. Анохіна, І.В. Малафійка та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Виникає дилема: чи є доречним здійснення валеологізації біології у основній школі для усвідомлення, розуміння учнями 8-х класів біологічного аспекту валеологічних знань щодо (ФЗЗВП) здоров'я здорової особистості і яким чином її найефективніше реалізувати?

Формування цілей статті. У даному дослідженні ми хочемо розкрити особливості процесу формування системи біологічного аспекту валеологічних знань учнів 8-х класів через валеологізацію біології основної школи.

Виклад основного матеріалу. Першочерговим завданням кожної школи є забезпечення здорового способу життя всіх членів шкільного колективу за допомогою створення такого навколишнього середовища, яке сприяло б зміцненню здоров'я. Таке середовище може виникати лише в результаті валеологізації навчально-виховної роботи школи.

Валеологізація – це плідний, валеологічний (здоровничий) процес навчально-виховної роботи школи (учні/учителі/дирекція), який спрямований на гармонійний розвиток здорової особистості.

З 1999 року було розпочато реалізацію міжнародних проектів «Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю». Вони вже набрали великих обертів у своєму поширенні та постійно апробують нові програми валеологічного змісту (виховання валеологічної культури, пропагування культури здоров'я, валеологізація навчально-виховної роботи та ін.) [8].

У середніх навчальних закладах були введені нові шкільні дисципліни «Основи валеології» (1994 р.), «Основи безпеки життєдіяльності» (1995 р.), «Основи здоров'я і фізична культура» (2001 р.), «Основи здоров'я» (2003 р.).

Проте, здійснюючи валеологічну освіту через нові дисципліни, що сприяють формуванню валеологічної свідомості, необхідно не тільки враховувати, але й застосовувати загальні принципи дидактики (гуманізації, демократизації, науковості, природовідповідності, культуровідповідності, інтегративності, діяльнісного, системного підходу) та цілу низку умов (знання вікових, психологофізіологічних особливостей учнів та ін.), що не завжди виконуються.

Наприклад, методика формування валеологічних понять (теоретичних, емпіричних) ґрунтується на вияві розуміння учнями суті валеологічних знань при вивченні усіх шкільних дисциплін (міжпредметні зв'язки). Якщо врахувати, що кожен навчальний предмет несе в собі значний валеологічний потенціал, то учням і вчителям лише необхідно навчитись упорядковано відбирати серед запропонованих знань такі, які сприяли б формуванню системних валеологічних знань. Важливу роль у цій роботі має відігравати системний підхід до навчання і виховання. Останній передбачає розгляд будь-якого об'єкта дослідження через призму системи. Проте не всі вчителі та учні правильно тлумачать зміст цього поняття.

Тим часом, *система* – це форма організації деякої сукупності об'єктів у цілісність. Вона складається із атрибутивних ознак: функції, рівня ієрархії, системоутворювального чинника, елементів, структури, емерджентної властивості, реляційного впливу. Що вони означають? Системо-утворювальний чинник (мета, ідея, які треба досягти); функція (призначення певної системи); рівень ієрархії (розташування частин або елементів системи в порядку від вищого до нижчого); елементи (частини, з яких складається система); структура (взаємодія елементів системи, їхні змістовні зв'язки); емерджентна (системна) властивість (нова якість, що утворюється в момент виникнення системи і відрізняє її від інших систем; кінцевий результат системи); реляційний вплив (дія

емерджентної властивості новоутвореної системи на всі її складові – елементи, структуру, функції та ін.) [6, с. 124, 134, 215-216].

Якщо поняття «системний підхід», «система», «система знань», «система валеологічних знань» сприйматимуться учасниками шкільного процесу спотворено, тоді буде втрачено міжпредметний зв'язок між елементами системи «валеологізація навчально-виховної роботи школи». У результаті – побудована

модель «школи здоров'я» залишиться нерухомою (на папері) або буде модифікованою.

На сьогодні узагальнено багато поглядів щодо сутності поняття «валеологічні знання» [1-5; 7].

Як уже відомо, валеологія є інтегративною системою наукових знань, що містять у собі комплекс таких наук та систем фундаментальних знань, як філософія, біологія, соціологія, українознавство, етнографія, анатомія і фізіологія людини, екологія, психологія, культурологія, соціальна педагогіка, фахова та народна медицина, фізична культура та інші науки [5, с. 3-4].

З вищесказаного стає зрозуміло, що валеологічні знання можуть мати багато аспектів (педагогічний, філософський, культурологічний, психологічний, медичний, українознавчий, екологічний, біохімічний, математичний, кібернетичний, біологічний, фізіологічний, валеологічний і т.д.). Проаналізуємо деякі з них.

Медичний аспект – знання про причини й механізми розвитку хвороби, різні її вияви, методи лікування (медицина); про оживлення організму (клінічна медицина); профілактику спортивного травматизму й надання першої допомоги при ньому (спортивна медицина); розробку і впровадження методів, засобів запобігання хворобам, їхньої профілактики (гігієна). Валеологічна просвіта передбачає оволодіння практичними навичками надання первинної медико-санітарної допомоги-як у звичайних, так і в екстремальних умовах (санологія – наука про видужання); дослідження різних аспектів здоров'я людини та суспільства (наукова валеологія). Валеологія, на відміну від медицини, не займається лікуванням людини, але посилається на знання із галузі профілактичної медицини – гігієни.

На відміну від гігієни, валеологія досліджує індивідуальне здоров'я і його механізми; ставить за мету збереження і зміцнення здоров'я індивіда через розширення його можливостей пристосовуватися до змінювальних чинників середовища, удосконалення механізмів здоров'я. Її методологічна основа – здоров'я індивіда як самостійна соціально-медична категорія; основні напрямки профілактики – зміцнення його здоров'я [1]; головні методи – прогнозування, діагностика рівня здоров'я (валеологічний моніторинг), проведення оздоровчих заходів, що

спрямовані на ефективну реабілітацію духовно-фізичного потенціалу людини.

Валеологічний аспект – оздоровчий, що сприяє переходу на шабель доволіття, безпечному життю і діяльності людини, продукуванню нових знань про формування, збереження, зміцнення, відновлення та передачу здоров'я новим поколінням, забезпеченню умов щодо запобігання виникненню хвороб, недопущення їх тощо.

Екологічний – знання про вміння жити в гармонії з природою та зберігати й раціонально використовувати її багатства; вияв закономірностей формування й підтримування здоров'я людини з урахуванням впливу чинників довкілля. До нього належать конкретні знання про роль екологічних чинників у формуванні здорового способу життя.

Математичний – знання, що ґрунтуються на математичних поняттях, теоріях, методах і застосовуються у валеологічній освіті для визначення «кількості» та «якості» здоров'я людини-групи людей-популяції.

Біологічний аспект – це знання про будову тіла людини, його органів (анатомія); взаємозв'язки між органами й системами органів; надзвичайно складні життєві функції (фізіологія). Це функції дихання, травлення, виділення тощо. Інтегруючи біологічні знання, уміння і навички, що стосуються здоров'я учнів, учителі повинні формувати валеологічний світогляд, який сприяє підвищенню рівня культури особистості.

Розглянемо більш детально біологічний аспект валеологічних знань. З метою виявлення розуміння сутності валеологічних знань та знаходження їхніх міжпредметних зв'язків ми запропонували учням 8-х класів загальноосвітніх шкіл м. Рівне та Рівненської області відповісти на запитання опитувального листа «Рівень валеологічних знань школярів 8-х класів при вивченні біології» (див. табл. 1).

Респонденти контрольних класів на запитання «Що таке валеологізація біології?» відповіли «не знаю» (82%), «наявність валеологічних тем у підручнику з біології» (7%), «наявність тем біологічного спрямування у підручнику з «Основ здоров'я» (1%). В експериментальних класах були інші відповіді: «наявність валеологічних тем у підручнику з біології» (100%), «наявність валеологічних знань у підручнику з біології» (100%).

Таблиця 1

№ з/п	Запитання	Відповіді	%	
			Контр. кл.	Експ. кл.
1.	Чи має пряий зв'язок шкільна дисципліна «Основи здоров'я» з іншими дисциплінами?	Так Ні Не знаю	54 40 6	100
2.	Що є спільного між вищеназваними дисциплінами?	А) назви уроків Б) малюнки В) таблиці Г) домашнє завдання Д) міжпредметні зв'язки	27 - 25 16 32	100
3.	Яка спільна мета валеологічного спрямування ставиться при вивченні фізичної культури, хімії, біології, валеології, ОБЖ	А) навчити різних способів, методів і правил безпечного існування людини в суспільстві Б) виховати валеологічну культуру щодо збереження індивідуального й суспільного здоров'я В) виховати любов до Батьківщини Г) навчити суспільних правил, що допоможуть формувати навички швидкого набуття знань з різних шкільних дисциплін	41 28 7 24	100 100
4.	Які теми на уроках «Основ валеології» і «Фізичної культури» є міжпредметними зв'язками й мають однакову мету	А) про розучування комплексу вправ ранкової зарядки Б) про розучування комплексу вправ порушень постави В) про розучування комплексу вправ для фізкультпауз на уроці Г) про розучування комплексу вправ профілактики порушень зору Д) про розучування комплексу вправ профілактики інфекційних захворювань	53 7 12 25 1 1	100 100 100 100 100

		Е) про розучування комплексу вправ, що розвивають спритність Є) про розучування комплексу вправ, що розвивають гнучкість і витривалість Є) про розучування комплексу вправ, що розвивають гнучкість і витривалість	1	
5.	Які основні функції клітини людини	А) нагрівання органічних сполук, дихання, відмирання, оживлення Б) живлення, ріст, розмноження, дихання, обмін речовин В) замороження, біосинтез жирів, роздратованість, безперервний рух Г) не знаю	0 92	100
6.	Яка спільна функція є у всіх видах тканин (епітеліальної, сполучної, м'язової, нервової)	А) регуляторна й чутлива Б) обмінна й контактна В) видільна й транспортна Г) захисна Д) газообміну й передачі інформації Е) опорна і рухова	20 3 2 72 2 1	100
7.	Перерахуйте елементи системи органів кровообігу	А) кров, легені, руки, ноги, голова Б) тулуб, вени, артерії, кров В) серце, судини Г) голова, серце, кров Д) мозок, легені, кров	1 - 95 1 3	100
8.	Яка схема структури системи органів кровообігу правильна	А) серце-артерії-капіляри-вени-серце Б) велике коло кровообігу-легені-серце В) маленьке коло кровообігу-легені-серце Г) мозок-серце-легені-мозок	96 1 1 2	100
9.	Перерахуйте основні системи органів людини, реляційний вплив яких	А) гуморальна, периферична, центральна, контрольна Б) газообміну, артеріальна,	91	

	здійснюється протягом усього життєвого циклу	видільна, захисна, опорна В) рухова, сечовидільна, нервова Г) дихальна, кровообігу, травна, нервова, сечовидільна, ендокринна, опорно-рухова Д) киснева, вуглеводна, азотна, мінеральна, водно-сольова	9	100
10.	Виберіть правильну схему головних і другорядних елементів системи «людський організм», що забезпечують виведення кінцевих продуктів з організму людини (враховуючи схему ієрархії видільної системи)	А) сечовидільна с-ма-шкіра-легені Б) шкіра-легені-сечовидільна с-ма-травна с-ма В) легені-шкіра-сечовидільна с-ма-травна с-ма Г) травна с-ма-шкіра-легені-сечовидільна с-ма	67 12 14 7	100
11.	Із запропонованої схеми системи «ієрархія систем людського організму» необхідно вибрати таку, де відсутність основних елементів сприятиме смерті людини	А) верхня кінцівка-око-п'ята Б) кістки носа-нижня кінцівка-волосся В) серцево-судинна с-ма-сечовидільна с-ма-травна с-ма Г) зуби-вухо-мізинець руки-колінна чашечка Д) головний мозок-легені-кишечник	34 5 52 2 7	100
12.	Назвіть емерджентну властивість системи «особиста гігієна спортсмена легкоатлета»	А) чистота тіла Б) чистота дзеркала у ванній кімнаті В) чистота стадіону Г) чистота м'яча	— 1 98 1	100
13.	Виберіть одну із захисних реакцій організму, що є результатом неправильного способу життя і призводить до захворювань людини	А) сміх Б) моргання В) перевтома Г) рефлекс Д) присідання	1 2 94 — 3	100
14.	Яка із запропонованих	А) школяр-футбол-гематома	1	

	схем системи «людина і її звички» свідчить про порушення функцій серцево-судинної і дихальної систем у результаті неправильного способу життя	на нозі Б) школяр-жувальна гумка-розтягнення зв'язок щелепи В) школяр-цукерка-печія шлунка Г) школяр-цигарка-рак легень	— 2 97	100
15.	Однією із емерджентних властивостей системи «людина в навколишньому середовищі», що допомагає безпечно жити людям є	А) обачність Б) темперамент В) почуття Г) математичні знання	44 52 4 —	100

Дані відповідей свідчать про не розуміння учнями (контрольні класи) сутності понять «валеологізація біології», «валеологізація», «виявлення валеологічних знань на уроках біології».

Аналізуючи отримані відповіді, можна зробити висновок, що респонденти контрольних класів не вміли застосовувати системний підхід до навчання біології та валеології, бо не було сформовано системного мислення в процесі знаходження валеологічних знань на уроках біології.

Причин суттєвої різниці між запропонованими відповідями може бути безліч, і вони збігаються на вищезазначеному припущенні щодо неправильного підходу до формування системності валеологічних знань при вивченні шкільних дисциплін валеологічного спрямування. Наприклад, учителі біології могли бути неспроможними пояснити міжпредметний зв'язок валеологічних знань при вивченні біології або ж власне не розуміли поставленого перед ними завдання.

Біологічний аспект валеологічних знань через валеологізацію біології у 8-му класі мав би починатися з ознайомлення школярів із поняттями «валеологічні знання», «валеологія», «система та системний підхід до навчання та виховання», «валеологізація» та моделювання валеологічної поведінки. Тоді школярі (за допомогою учителів) навчилися б проводити аналогію з валеологією (галуззю знань про здоров'я здорових), розрізняти біологічний аспект валеологічних знань у процесі вивчення біології. У цьому випадку ними були учні експериментальних класів.

На початку вивчення біології їх повідомили про валеологізовану програму, що містить у собі валеологічний зміст, який необхідно навчитися визначати. Вони дізналися про систему «людина – складний

біологічний організм» (будова, функції, життєдіяльність клітин, тканин, органів та їхніх систем), причини захворювань та їхню профілактику, навчилися правил ведення здорового способу життя (основа валеологічної культури). Створивши у своїй свідомості модель системи «валеологізація біології через валеологічні знання», учні навчилися оперувати валеологічними знаннями на ґрунті біологічних.

Висновки. Як бачимо, валеологізація біології здійснюється за допомогою уведення валеологічних знань (тем валеологічного змісту) до програм та підручників з біології. Проте її можливо реалізувати за допомогою проблемного навчання, розвивального, системного, структурно-системного, діяльнісного підходів, де першість надається системному, який сприяє системному мисленню. Тоді учні, отримавши мотивацію на ведення здорового способу життя, сприяння підвищення рівня індивідуальної захищеності власного життя й здоров'я, зможуть застосовувати вміння складати індивідуальну модель безпеки, враховувати різнобічний вплив людини-довкілля, психофізіологічні особливості людини. У процесі навчання усіх шкільних дисциплін («Школи здоров'я») [8], що має реалізуватися на трьох рівнях (адміністрація-вчителі-учні), учителі повинні сприяти виробленню у свідомості учнів такої якості валеологічних знань, яка мала б змістовно-логічні зв'язки між окремими їхніми елементами.

Отже, здійснення валеологізації біології в основній школі є доречним для усвідомлення, розуміння учнями 8-х класів біологічного аспекту валеологічних знань щодо ФЗЗВП здоров'я здорової особистості. Валеологізацію біології найефективніше реалізувати через системний підхід.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Апанасенко Л.Г. Автобиографические заметки о здоровье / [Л.Г. Апанасенко]. – Николаев: «Борисфен», 2001 – 139 с.
2. Бойченко Т.Є. Валеологічний словник / [Т.Є. Бойченко]. – Валеологія. Вип. 1. – К.: Знання, 1996. – С. 321-322.
3. Брехман И.И. Валеология – наука о здоровье / [И.И. Брехман]. – 2-е издание, доп., перераб. – М.: Физкультура и спорт, 1990. – 208 с., ил.
4. Гончаренко М.С. Валеологический словарь / [М.С. Гончаренко]. – Х., 1999. – 316 с.
5. Мохнач Н.Н. Валеология. Конспект лекций / [Н.Н. Мохнач]. – Ростов н/Д: «Феникс», 2004. – 256 с. (Сессия без депрессии).
6. Малафіїк І.В. Системність – якість знань / [І.В. Малафіїк]. – Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2008. – 383 с.
7. Шевчук О.А. Вплив системи «Школа здоров'я» на формування системності валеологічних знань у загальноосвітніх школах / О.А. Шевчук // Педагогіка і психологія: наукові записки [Вінницького держ. пед. ун-ту ім. Михайла Коцюбинського: зб. наук.-метод. пр.] – Вінниця: ВДПУ, 2004 – Вип № 11 – С. 194-197.
8. Школи України 2006 Лауреати конкурсу «100 кращих шкіл України» у 9 номінація / [упоряд. Н. Мурашко, Н. Валентин, Ж. Сташко]. – К.: Вид. дім «Шк. світ», 2006 – 400 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Шевчук Олена Анатоліївна, старший викладач кафедри біології Рівненського державного гуманітарного університету.

Коло наукових інтересів: Проблеми валеологізації біології в основній школі.

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ІЗ БАТЬКАМИ ДОШКІЛЬНИКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Інна ШИШОВА, АНАТОЛІЙ РАЦУЛ (Кіровоград)

Сучасний етап розвитку корекційної педагогіки і психології характеризується пошуком нових ефективних шляхів соціальної адаптації дошкільників. Інтерес фахівців викликають питання впливу родини на дитину із порушеннями розвитку, створення позитивних умов для її соціалізації в умовах сім'ї, реабілітація цих родин. У нашій статті ми спробували розглянути деякі психолого-педагогічні особливості роботи із родиною, що виховує дитину із порушеннями розвитку.

Современный этап развития коррекционной педагогики и психологии характеризуется поиском новых эффективных путей социальной адаптации дошкольников. Интерес специалистов вызывают вопросы влияния семьи на ребенка с нарушениями развития, создание позитивных условий для его социализации в условиях семьи, реабилитация этих семей. В нашей статье мы попытались рассмотреть некоторые психологические особенности работы педагога с семьей, в которой воспитывается ребенок с нарушениями развития.

Ключові слова: родина, дитина із порушеннями розвитку, психотравмуюча ситуація, проблеми виховання, психологічний супровід.

Постановка проблеми. Сім'я є важливим осередком суспільства. У середині кожної родини створюються свої неповторні стосунки. Учасники сімейного мікросоціуму постійно впливають, взаємодіють із іншими членами родини. А. Адлер називав цей феномен «сузір'ям», а К. Вітакер і У. Бамбері – «танцями». «Поетика стосунків» між найріднішими людьми є не тільки умовою психічного благополуччя, але й джерелом психотравм для членів родини.

Тим більше атмосфера проблемності виникає у сім'ї із моменту народження у ній дитини із психофізичними недоліками. Захворювання людини завжди є стресом і для неї, і для рідних. За наявності у дитини вроджених захворювань або тяжких порушень розвитку хронічного характеру сім'я нерідко надовго потрапляє у довготривалу психотравмуючу ситуацію і потребує допомоги. Це підкреслює актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема родин, які виховують дітей із порушеннями розвитку, має глибокі історичні корені. У розвитку людства взаємовідносини родини і суспільства пройшли шлях від диктату соціуму, який передбачав позбавлятися від неповноцінних немовлят, до розуміння необхідності надання допомоги і підтримки таким родинам. У наш час переживання батьків, що пов'язані із вихованням хворої дитини, цікавлять вчених різних країн.

ЗМІСТ

РАСТРИГІНА АЛЛА. ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО МАГІСТЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ ЯК УМОВА ІНТЕГРАЦІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР.....	3
ЖУКОВ СЕРГІЙ. МИСТЕЦТВО ЯК СВІТОГЛЯДНО ЗНАЧУЩА ФОРМА ДУХОВНО-ПРАКТИЧНОГО ОСВОЄННЯ ДІЙСНОСТІ, ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ ДУХОВНОГО СВІТУ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	7
КРАВЧЕНКО ТАМАРА. ЕВОЛЮЦІЯ СТАНОВЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ СІМ'Ї І ШКОЛИ НАПРИКІНЦІ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ У КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МІНІСТЕРСТВА НАРОДНОЇ ОСВІТИ.....	13
КРАВЦОВ ВІТАЛІЙ. ДЕОНТОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	21
АНДРОСОВА НАТАЛЯ. ЗВ'ЯЗОК СЛОВЕСНИХ МЕТОДІВ ІЗ ДРАМАТИЗАЦІЄЮ У НАВЧАННІ.....	30
БАБЕНКО ТЕТЯНА. ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТЬОГО УЧИТЕЛЯ ІСТОРІЇ.....	36
БАРАНЮК ІРИНА. ВАСИЛЬ СУХОМЛІНСЬКИЙ ПРО ВПЛИВ ПРИРОДИ НА РОЗУМОВЕ ВИХОВАННЯ ДИТИНИ.....	44
БАРАБАШ ВІКТОРІЯ. НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ.....	51
БІДА АНТОНІНА. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ, МЕТОДІВ, ЗАВДАНЬ ТВОРЧОГО ХАРАКТЕРУ – ВАЖЛИВА УМОВА РОЗВИТКУ САМОСТІЙНОСТІ ОБДАРОВАНОЇ ДИТИНИ 1-4 КЛАСІВ.....	59
БРОДСЬКИЙ ГЕННАДІЙ, ШЕВЧЕНКО ІНГА. ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ УЧАСНИКІВ СТУДЕНТСЬКИХ МУЗИЧНИХ КОЛЕКТИВІВ.....	64
ВДОВЕНКО ВІКТОРІЯ, ГУР'ЯНОВА ОКСАНА, ПОСТОЛАТІЙ ВІТАЛІЙ. УКРАЇНСЬКИЙ ПЕДАГОГ І МЕТОДИСТ МИКОЛА ВОЛОДЖЕВИЧ.....	70
ВЕЧІРКО МИРОСЛАВА. ПРОБЛЕМА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	79
ГАРБУЗЕНКО ЛАРИСА. КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	85
ГОРБЕНКО ОЛЕНА. МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	92
ГОРІНА ЖАННА. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ З ПОЗИЦІЇ ФРЕЙМОВОГО ПІДХОДУ.....	100
ГУБА СВИТЛАНА. КОМПОНЕНТНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ КУЛЬТУРНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	109
ДАНИЛЕЙКО СВИТЛАНА. ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ В.СУХОМЛІНСЬКОГО В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	118
ДУБІНКА МИКОЛА. НОРМАТИВНА БАЗА НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ.....	124
ЗАЙЦЕВА ЛАРИСА. ОБРАЗНО-ОПЕРАЦІЙНІ СТРУКТУРИ В РОЗУМОВОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	134
ЗАХАРОВА ЄВГЕНІЯ. ОСНОВНІ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ США.....	141
ЗАХАРОВА ОКСАНА. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ПОЛЬСЬКОГО КРАЄЗНАВЧО-ТУРИСТИЧНОГО РУХУ.....	148

КОРОСТІЯНЕЦЬ ТАМАРА. ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЧИННИК СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ГРОМАДЯНИНА ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	154
ЛУКАШІВ ВІТАЛІЙ. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ: ТРАДИЦІЯ І СУЧАСНІСТЬ.....	158
МА БАОЛІНЬ. РОЗВИТОК СТИЛЮ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ КНР ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ПІДГОТОВКИ ДО ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ З УЧНЯМИ.....	166
МАЗУР НЕЛЯ. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТЬОГО ВИКЛАДАЧА ПЕДАГОГІКИ У НАУКОВО-ДОСЛІДНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	173
МОСКАЛЕНКО ОЛЕНА. ІНТЕРАКТИВНИЙ ПІДХІД У ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІМИ ПЛЮТАМИ.....	181
МОСКАЛЕНКО ОЛЕНА. ВПЛИВ ФІАНТРОПІЗМУ НА РОЗВИТОК ІДЕЙ ГАРМОНІЙНОГО ВИХОВАННЯ В ПЕДАГОГІЦІ КІНЦЯ ХІХ - ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	188
НАБОКА БОРИС. СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ МОДЕЛЮВАННЯ В УПРАВЛІННІ ЗАГАЛЬНОЮ СЕРЕДНЬОЮ ОСВІТОЮ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	196
НАДОЛІНСЬКА АНАСТАСІЯ. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА ФІЛОЛОГІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТАХ ВЗО.....	209
НАЗАРЕНКО МАРІНА. МУЗИЧНО-РИТМІЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	216
ОКОЛЬНИЧА ТЕТЯНА. НАРОДНО-ПОБУТОВІ ФОРМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ.....	223
ОЛЕКСІЄНКО НАТАЛІЯ. СТАНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ В ПЕРІОД КАНКУЛ В УКРАЇНІ (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.).....	229
ПУНГІНА ОЛЬГА. СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ НА ПІВДНІ УКРАЇНИ У ХІХ СТОЛІТТІ.....	237
ПУСТОВІТ НАТАЛІЯ. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У МЕТОДОЛОГІЧНІЙ СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....	244
САВЧЕНКО НАТАЛІЯ. ДІЯЛЬНІСТЬ СОЮЗУ ПОЛЬСЬКИХ ХАРЦЕРІВ У ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	253
СЕМЕЗ АНДРІЙ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МОДЕЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ.....	261
СПІНУЛ ІГОР. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІ.....	271
СТАСЕНКО ОЛЕКСІЙ. ОСНОВИ МЕТОДИЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТЬОГОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ОБЛАСТІ ГІМНАСТИКИ.....	279
ТИМЧЕНКО СВИТЛАНА. ДИАЛОГІЧНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ДИСПЕЧЕРІВ УПРАВЛІННЯ ПОВІТРЯНИМ РУХОМ.....	285
ТОКАРЬ ЄВГЕНІЯ. ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЛЮТІВ ДО ВЕДЕННЯ РАДІООБМІНУ.....	294
ТКАЧЕНКО АНДРІЙ. ПОЧАТКОВИЙ ЕТАП ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧО-ОСВІТНЬОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДІТЯЧОЇ ТРУДОВОЇ КОМУНИ ІМЕНІ Ф. Е. ДЗЕРЖИНСЬКОГО.....	303

ТКАЧЕНКО ОЛЬГА. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ	310
УЙСІМБАЄВА НАТАЛІЯ. САМООСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ КЕРІВНИКА ШКОЛИ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	318
УСМАНОВА САЙДІ. БЕКІР ЧОБАН-ЗАДЕ – ПРОСВІТИТЕЛЬ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ.....	324
ФАЙНМАН ІННА. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ АВІАДИСПЕТЧЕРІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	333
ФІЛОНЕНКО ОКСАНА. ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ГІМНАЗИЯХ ТА РЕАЛЬНИХ УЧИЛИЩАХ У ЦЕНТРАЛЬНОМУ РЕГІОНІ УКРАЇНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ-ПОЧАТКУ ХХ СТ.).....	341
ХАРЛАМОВА ЛІЛІЯ. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ МІЖНАРОДНИХ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ЗАСОБАМИ ПОШУКОВИХ ЗАДАЧ.....	352
ЧИЧУК ВАДИМ. НОВІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ.....	359
ШАНДРУК СВІТЛАНА. КОМПАРАТИВІСТСЬКІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ГАЛУЗІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК РОЗВИТКУ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ.....	364
ШЕВЧУК ОЛЕНА. БІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВАЛЕОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ ЧЕРЕЗ ВАЛЕОЛОГІЗАЦІЮ БІОЛОГІЇ У 8-МУ КЛАСІ.....	372
ШИШОВА ІННА, РАЦУЛ АНАТОЛІЙ. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ІЗ БАТЬКАМИ ДОШКІЛЬНИКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ	381
ЯЗЛОВЕЦЬКА ОКСАНА. ПРОБЛЕМА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ Й ЗМІЦНЕННЯ ЗДОРОВ'Я ШКОЛЯРІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О. СУХОМЛІНСЬКОГО.....	388
ЯНЕНКО ОКСАНА. ЕСТРАДНО-ВИКОНАВСЬКА ДІЯЛЬНОСТЬ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТА -МУЗИКАНТА.....	396

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Випуск 101

Серія:

Педагогічні науки

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 15526—4098Р від 19.06.2009 р.
«Наукові записки. Серія: Педагогічні науки»

**СВІДОЦТВО ПРО ВНЕСЕННЯ СУБ'ЄКТА ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ
ДО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ ВИДАВЦІВ,
ВИГОТІВНИКІВ І РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ВИДАВНИЧОЇ ПРОДУКЦІЇ**
Серія ДК № 1537 від 22.10.2003 р.

Підписано до друку 31.10.2011р. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.
Друк різнограф. Ум.др.арк. 20,2. Тираж 300. Зам. № 6557.

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
Кіровоградського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
25006, Кіровоград, вул. Шевченка, 1.
Тел.: (0522) 28 59 84.
Факс.: (0522) 24 85 44
E-Mail: mails@kspu.kr.ua